

KOORGEL EIDE

Uitgave van de Sint-Gregoriusvereniging in het bisdom Roermond

nummer 42 | maart 2024

INHOUDSOPGAVE:

Prelude	1
Van het secretariaat.....	2
In memoriam: Frank Dupont.....	4
Kennismaking met de nieuwe secretaris.....	6
Vanaf de orgelbank.....	8
Nieuw Hymnarium.....	9
Gratis muzieksoftware	12
DO-UT-DES Muziekbladen	14
Duwen & trekken.....	20
Overpeinzingen bij een uitvaart.....	22
Jaarverslag 2023	27
Jubilarissen	30
Huub Oosterhuis in Wittem.....	32

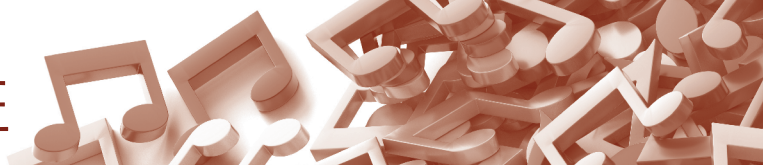
REDACTIE:

Ad Voesten
Vic. Drs. E. Smeets
Marian Verstappen (secr.)

E-mail:
koorgeleide@gmail.com

Postadres:
Postbus 470, 6040 AL Roermond

PRELUDE

In de herfst van ons leven lijkt het wel of de bladeren steeds sneller om ons heen dwarrelen. Afscheid nemen van dierbare vrienden, kennissen en familie wordt bij het ouder worden een regelmatige gebeurtenis. Ook binnen de Sint-Gregoriusvereniging in het bisdom Roermond namen we, sinds de vorige uitgave van Koorgeleide, afscheid van mensen om ons heen. De voormalige voorzitter Deken Theo Willemssen, onze bisschop Harrie Smeets, en onze zeer gewaardeerde medewerker Frank Dupont.

Zij allen zijn ons voorgegaan en hebben de weg bewandeld die zijzelf in hun eigen leven voor velen hebben geplaveid of in ieder geval een stukje hebben meegelopen. En wat speelt muziek dan een belangrijke rol bij dit afscheid. Van de serene klanken van het gregoriaans tot de meest uitbundige hedendaagse muziek. Alle genres passeren tegenwoordig in de afscheidsvieringen. Muziek is zo universeel en krachtig dat ze als vanzelfsprekend bij alle hoogte- en dieptepunten in ons leven aanwezig is. We feesten met muziek en we nemen afscheid met muziek. Het is als met eten en drinken. We hebben het nodig om te kunnen leven. En daarmee is muziek een onmisbaar onderdeel van het leven zelf en ervaren we door de muzikale klanken heen een stukje hemel op aarde.

Ad Voesten.

Het volgende nummer van Koorgeleide verschijnt eind september 2024. Kopij kunt u inleveren vóór **10 augustus** bij: **koorgeleide@gmail.com** of SGV in het Bisdom Roermond, t.a.v. Koorgeleide, Postbus 470, 6040 AL Roermond.

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden artikelen in te korten.

Onderscheidingen voor koor- en zangersjubilea kunnen **minimaal 2 maanden van te voren** digitaal worden aangevraagd. Het aanvraagformulier kunt u invullen via de website van de Sint-Gregoriusvereniging in het bisdom Roermond: www.sgv-roermond.nl

Een actueel adressenbestand is zowel voor u als voor ons van groot belang.

Mocht de adressering van het koorsecretariaat niet (meer) juist zijn, gelieve dit dan z.s.m. te melden aan **sgv.onderscheidingen@gmail.com** En anders per post: SGV in het bisdom Roermond, t.a.v. Jos Sijstermans, postbus 470, 6040 AL Roermond.

VAN HET SECRETARIAAT

Secretarisswisseling bij de Sint-Gregoriusvereniging in het bisdom Roermond

Al langere tijd gaf onze secretaris, pastoor Harry Notermans, aan dat hij wegens drukke werkzaamheden elders de functie van secretaris van onze vereniging, op termijn, wilde overdragen. Vanaf dit jaar wordt de functie dan ook vervuld door de nieuwe secretaris Efram Verleng. Hij zal zichzelf op blz. 6 aan u voorstellen.

Wij maken van de gelegenheid gebruik om Harrie Notermans nog eens hartelijk te bedanken voor zijn inzet en bijdrage aan de Sint-Gregoriusvereniging. Zijn innemende persoonlijkheid, humor en waardevolle inbreng zorgden voor een constructieve sfeer binnen de vergaderingen en daarbuiten. Wij wensen hem veel blijvende inspiratie toe in zijn pastorale werk.

Leden van het Dagelijks Bestuur en de Algemene Vergadering.

**€ 10,-
voor één jaar!**

Twee keer per jaar valt “Koorgeleide” bij u door de brievenbus. Een blad vol van kerkmuziek. Een blad met meningen en feiten. Soms ernstig van toon maar toch licht verteerbaar. Hoe meer betalende leden zich willen engageren, hoe langer wij “Koorgeleide” op papier kunnen blijven uitgeven. Een papieren periodiek is in deze digitale tijden een steeds zeldzamer fenomeen. Maar voor ons, zolang het mogelijk is, een bewuste keuze.

Stuur een mailtje met naam en adresgegevens naar:
info@sgv-roermond.nl
t.n.v. Jos Sijstermans.

Salariëring kerkmusici per 01 - 01 - 2024

Per 1 januari 2019 is het rechtspositiereglement voor kerkmusici gewijzigd. Deze wijziging heeft gevolgen voor het vaststellen van het aantal uren van de kerkmusici op wie deze rechtspositieregeling van toepassing is. Voor het berekenen van het aantal uren is de duur van een zondagse eucharistieviering per 1 januari 2019 gesteld op één uur en een kwartier (75 minuten).

De bedragen worden per uur vastgesteld naar bevoegdheid en naar uitoefening van de gecombineerde dan wel enkelvoudige functie, conform de interdiocesane regeling Salariëring Kerkmusicus. De (bruto) uurbedragen zijn per 1 januari 2024 met 3,8 % verhoogd.

Dienstjaren	Dirigent <u>of</u> Organist			Dirigent <u>en</u> Organist		
	Bevoegdheid:			Bevoegdheid:		
	III	II	I	III	II	I
1	25,40	29,30	32,90	39,40	45,50	51,75
2	26,00	30,25	34,05	40,30	46,60	52,95
3	26,65	31,25	35,35	41,40	47,70	54,30
4	27,40	32,30	36,70	42,05	48,75	55,70
5	27,95	33,30	37,90	42,75	49,70	57,05
6	28,60	34,20	39,40	43,45	50,75	58,30
7	29,30	35,15	40,65	44,10	51,85	59,60
8	29,90	36,20	41,90	44,65	52,95	60,90
9	30,50	37,05	43,20	45,30	53,90	62,10
10 of meer	31,15	37,90	44,55	46,00	54,85	63,30

De salariëring van de kerkmusicus, die niet valt onder de hierboven onder I t/m III bedoelde bevoegdheidscategorieën, maar die niettemin een overeenkomst tot het verrichten van enkele diensten heeft gesloten met het bestuur, luidt als volgt:

	Dirigent <u>of</u> Organist	Dirigent <u>en</u> Organist
Groep A	23,75	35,60
Groep B	16,15	23,75

IN MEMORIAM: FRANK DUPONT 1952 – 2024

Kort na de jaarwisseling, korte tijd ook na de uitvaart van emeritus-bisschop Harrie Smeets, werd Frank Dupont thuis geroepen door de hemelse Vader.

Veel vrienden van de kerkmuziek in ons bisdom kennen zijn naam, en waarschijnlijk zijn er nog veel meer die zijn gezicht kennen. Frank was immers tientallen jaren lid van de Kathedrale Schola Sancti Christofori. Hij was ook actief in de Gespreksgroep 70, het Christoffelgilde, de groep Torenbeklimming van de kathedraal en in de Jonge Kerk Roermond. Tevens was hij ruim 25 jaar organist in de Kapel in 't Zandt.

Kerkmuziek

Het was dus voor het bisdom Roermond niet moeilijk om Frank op het spoor te komen. Dankzij bemiddeling door diaken Gerard Sars vond hij een passende werkplek op de Dienst voor Liturgie en Kerkmuziek van het bisdom, waar hij zijn werk met passie deed. Kroon op het werk was zijn medewerking aan de diocesane zangbundel *Laus Deo* (2000).

Ruim 1200 bladzijden liturgische muziek (Gregoriaans en in de volkstaal) werd hierdoor toegankelijk voor tienduizenden kerkgangers in het bisdom Roermond en daarbuiten. Minutieus zette Frank behalve de tekst ook de melodieën hiervan op zijn PC, waarmee hij een echte haat-liefdeverhouding had. In de jaren daarna werkte hij met een-

zelfde precisie aan de omvangrijke klus van de studiemappen, die de SGV uitgaf voor o.a. de sterke liturgische tijden. Vanaf zijn werkkamer galmden Radio 4 (nu NPO Klassiek) dagelijks tot ver over de gangen van de bisdomkantoren. Ook zonder radio kon je weten dat Frank aanwezig was. Zijn ongelooflijke encyclopedische kennis van klassieke muziek deelde hij graag met anderen, of je dat nu wel of niet wilde horen.

Zijn gedrag kon af en toe wat vermoeiend zijn, maar dat betekent niet dat hij mensen van zich vervreemde. Integendeel, buiten de dierbare kring van kerk en kerkmuziek was hij ook nog een bevlogen lid van de schaakvereniging en sinds 2011 een letterlijke voortrekker in de Stramproyer pelgrimsgroep op weg naar Santiago, een tocht die hij

in 2018 in de hooglanden van de Aubrac heel symbolisch bij slecht weer (gure wind, gevaarlijk onweer) voor het laatst meemaakte.

Doorzetter

Toen al, juist na zijn pensioen bij de DLKM, had zich slecht weer aangediend in zijn gezondheid: een tumor waartegen hij samen met zijn naasten en zijn artsen een lang gevecht zou aangaan.

Zo lang als het kon, bleef hij doorgaan als vrijwilliger. Zijn laatste groot project was de uitgave van het Hymnarium, dat afgelopen najaar werd uitgegeven door de Nationale Raad voor Liturgie. Hoewel de naam van Frank daarin niet vermeld is, kost het weinig moeite om ook hierin zijn secure hand te ontdekken. Bij de getijden voor de overledenen (blz. 263) lezen / zingen we daar (str. 1.3.5):

*O God, die leeft van voor de tijd
en die de bron des levens zijt,
gedoemd ten dode zijn wij, Heer,
om onze schuld, zie op ons neer.*

*Wij zijn geschapen naar uw beeld;
Gij hebt uw geest ons meegedeeld,
uw levensadem als een zaad,
dat eeuwig is, dat niet vergaat.*

*Laat hem, die thans is heengegaan,
nu in uw heerlijkheid bestaan,
want Christus is zijn hoop geweest,
zijn heil: de zalving van de Geest.*

Harry Notermans

KENNISMAKING MET DE NIEUWE SECRETARIS

Mag ik mij aan u voorstellen? Mijn naam is Efreml Verleng, 36 jaar en woonachtig in Sittard. In mijn dagelijks leven werk ik bij het Regioarchief van de Gemeente Sittard-Geleen.

Toen ik op de middelbare school zat ben ik geïnteresseerd geraakt in het orgelspelen maar ook in de werking van orgels. Ik mocht orgelless krijgen van Piet Sniekers in Elsloo en nadien ook van Fons van der Linden via de Sittardse muziekschool. Door mijn heeroom werd ik al vrij snel gevraagd om de volkszang eenvoudig te begeleiden tijdens de Eucharistievieringen in de verpleeghuishuizen in Sittard-Geleen (destijds van Orbis) en in de Kapel van het toenmalige Maaslandziekenhuis in Sittard. En van het een kwam het ander...

In de afgelopen jaren heb ik al verschillende kerkkoren mogen begeleiden. Ik ben organist gebleven in de Kapel van het toenmalige Maaslandziekenhuis tot de sluiting van de Kapel in 2009 en daarna in het nieuwe ziekenhuis in Sittard-Geleen tot 2020.

Naast het orgelspelen heb ik mij ingezet voor de restauratie, herbouw en herplaatsing van het Verschuieren pijporgel afkomstig uit de Kapel van het voormalige Maaslandziekenhuis dat in 2010 door een binnenbrand flinke schade heeft geleden. Dit orgel staat sinds 2022, gerestaureerd en herbouwd als een z.g. continuo-orgel (verplaatsbaar pijporgel),

in de H. Hartkerk te Overhoven-Sittard, waar ik momenteel vaste organist ben en wekelijks op dit mooie instrument mag spelen. In deze parochie ben ik sinds 2013 organist/dirigent van het kinderkoor.

Tevens ben ik hier sinds 2 jaar organist van het Dameskoor Cantate en sinds enkele jaren ben ik organist/dirigent van een Gelegenheidskoor (Gemengd Zangkoor voor bij Uitvaarten en speciale gelegenheden in de parochie). Daarnaast ben ik organist/dirigent van het Kerkelijk Zangkoor in de parochie in Broeksittard.

Voor mij is het orgelspelen en mijn vrijwilligerswerk in de kerkmuziek niet zo maar een gewone hobby. Het voelt dieper, namelijk vanuit mijn geloof een bijdrage mogen leveren aan de parochiegemeenschap als onderdeel van de wekelijkse liturgie. De koren die ik begeleid vertel ik dan ook altijd dat wij er niet staan voor een 'optreden'. Neen, wij staan ten dienste van de liturgie waarbij wij de boodschap van Evangelie van de zondag mede mogen uitdragen in de woorden van de gezangen en in de klanken van de muziek.

Ook bij het kinderkoor probeer ik dit in praktijk zo ten uitvoer te brengen door

ook met de kinderen te praten over de betekenis van de liederen en de lezingen van de zondag (catechese) zodat wij, als onderdeel van de geloofsgemeenschap, actief deelnemen aan de liturgie. Het is heel mooi om te ervaren dat kinderen hier open voor staan. Tevens probeer ik kinderen kennis te leren maken met de orgelmuziek en het orgel als instrument.

Vaker heerst er een 'stoffig imago' als het gaat om orgels: maar het tegendeel bewijst zich. Een aantal kinderen van het koor geef ik wekelijks orgelles op het orgel in de kerk en sinds kort begeleidt al één van de orgelleerlingen (9 jaar) zelfstandig in vieringen het kinderkoor op het orgel!

Toen een aantal maanden geleden vicaris Ed Smeets mij vroeg of ik secretaris wilde worden van de Sint Gregoriusvereniging in het Bisdom Roermond moest ik even nadenken. Heb ik wel kennis en ervaring genoeg? Heb ik hier tijd voor? Maar al snel kwam een bevestigend gevoel: 'ja!'. Mede omdat ik mij wil inzetten voor de kerkmuziek in ons Bisdom, het belang van koren als onderdeel van de liturgie maar zeker ook het betrekken van kinderen bij koormuziek en orgelmuziek.

Met veel energie en enthousiasme wil ik mij hiervoor inzetten bij de Sint Gregoriusvereniging in het Bisdom Roermond!

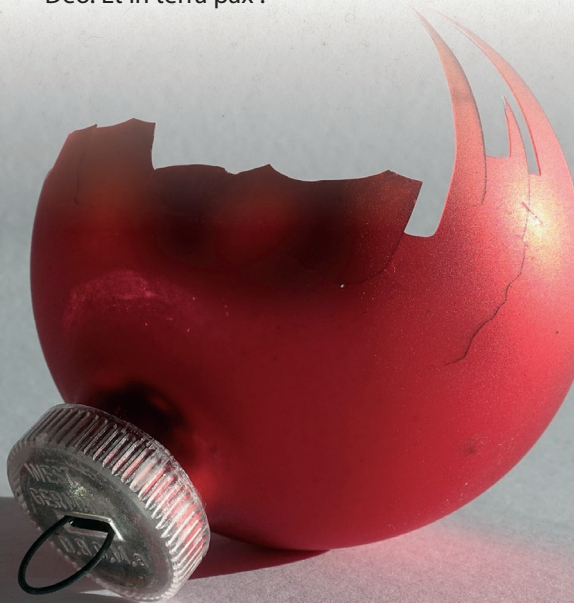

VANAF DE (ORGEL)BANK

Kerstmis 2023 zit er al lang weer op! Ik vraag me na zulke dagen af: "Hoeveel jaren van het leven van een dirigent en organist in mindering zijn gebracht?" Hoeveel hartklachten zijn sprongsgewijs toegenomen en hoeveel migraineaanvallen zijn er geteld? Hoeveel ruzies zijn er geweest over de keuze van het repertoire in de muzikale voorbereiding? Hoeveel teleurstellingen over de misgegane muzikale uitvoeringen? Hoeveel zangers of zangeressen kwamen te laat? En hoeveel organisten en dirigenten lieten op zich wachten, omdat ze van mis naar mis scheurden? Hoeveel priesters ergerden zich aan het programma en het volume van de harmonie en fanfare? Hoeveel mensen ergerden zich aan de preek van de priester? Hoeveel kerkgangers vonden het te koud of te warm in de kerk? Of vonden het kaarsengeld te duur? Hoeveel priesters waren blij dat Kerstmis weer voorbij was? Hoeveel kosters raakten bijna overspannen door de drukke werkzaamheden? Hoeveel kosters moeten hun huwelijk redden omdat ze te veel uren in de kerk zaten? Hoeveel kosters kregen de schrik van hun leven omdat de offerkaarsen vóór de nachtmis op waren? Hoeveel penningmeesters hebben angstvallig de meterstanden in de gaten zitten houden vanwege te hoge energiekosten? Hoeveel kerkgangers gingen chagrijnig naar huis

omdat "De herdertjes lagen bij nachte" niet gezongen werd? Hoeveel dirigenten/organisten wisselen, eventueel gedwongen, na Kerstmis van baan? Hoeveel illegale kopieën zijn er voor de kerstvieringen weer gemaakt? Hoeveel loonbelasting is er weer ontdoken. Hoeveel vuurwerk is er tijdens oud en nieuw toch nog even in het voorportaal van de kerk gegooid?

De enige die, bij de bovenstaande vragen, met een kleine glimlach om zijn mond, in zijn provisorisch wiegje, voorzien van de nodige houtworm, rustig doorslaapt is het kindje Jezus. En als je goed kijkt zie je het kindje bijna denken: "Wat zijn het toch grappige mensjes die gelovigen." En wat is het toch moeilijk om los te komen van het aardse en net als met Kerstmis mee te zingen met de engelen: "Gloria in excelsis Deo. Et in terra pax".

EEN NIEUW HYMNARIUM

In 1990 verscheen de Nederlandse vertaling van het Getijdenboek. Een vuistdik brevier, als opvolger van de voorlopige uitgave Gebeden voor elke dag. Beide boeken omvatten het getijdengebed van de kerk: daglezing, morgengebed, gebed overdag, avondgebed en dagsluiting. In de voorlopige uitgave was destijds het meest wezenlijk alvast vertaald en uitgegeven, maar het Getijdenboek zorgde ervoor dat het volledige brevier voortaan in het Nederlands gebeden kon worden. En gezongen.

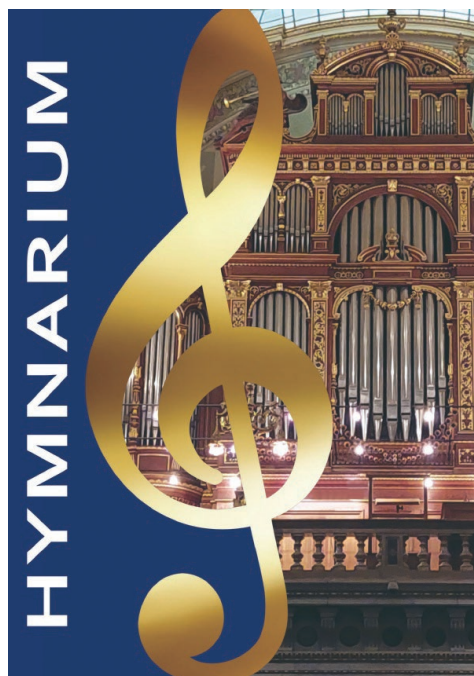
Het was voor koorleiders en cantores wel even schrikken toen het boek verscheen. In vergelijking met de vorige uitgave was het aantal hymnes meer dan verdubbeld: voor elk gebedsmoment een, doorgaans met een alternatief ernaast ook nog. Al met al zo'n driehonderd in getal. Om nog maar te zwijgen van het aantal antifonen.

Tel maar uit: elk gebedsmoment kent er gemiddeld drie. Dat zijn er al 15 per dag. En dan nog eens alle eigen antifonen voor sterke tijden, voor de A-, B- en C-jaren op zondag en al de heiligenfeesten. Enerzijds werd de rijkdom van de gebedsschat van de kerk aangeboord, anderzijds was het de vraag waar je al de melodieën vandaan moest halen.

Vanaf 1991 gaat men in de Abdij van Male (nabij Brugge) flink aan de slag met het toonzetten van het hele Getijdenboek. Immers, liturgie wil graag gezongen worden, zeker Gods lof. De zusters Kanunnikessen van het Heilig Graf gaven zich eraan, onder leiding van de priesters Ignace de Sutter en Marcel Weemaes later. Alle vruchten van hun gezamenlijk werk

werden met regelmaat gepubliceerd in het tijdschrift Woord en Toon.

Alle antifonen en beurtzangen werden netjes uitgewerkt en afgedrukt. Maar voor de hymnen gold dat anders: er werden lijsten samengesteld met suggesties voor melodieën. Die melodieën kwamen uit het

gregoriaans of uit de Duitse liedtraditie sinds de Reformatie. Een enkele keer werd ook een nieuwe melodie geschreven. Maar uitgegeven is het werk nooit.

Vanaf het verschijnen van het Getijdenboek leefde de wens de hymnemelodieën uit te schrijven. Maar die klus is nooit geklaard. Enerzijds was het een berg werk, anderzijds betekende dat ook afscheid nemen van oude melodieën die in het schema niet meer voorzien waren.

De wens is altijd blijven leven. Na het uitgeven van de laatste studiemap door de Sint Gregoriusvereniging in het Bisdom Roermond kwam er tijd vrij. Onder aanvoering van ondergetekende gaf Frank Dupont er zich aan de aangereikte melodieën en teksten op de hem toevertrouwde nette en stipte manier in te voeren en op te slaan in zijn muziekprogramma, zodat ze ooit een keer konden worden uitgegeven. Vier jaar later was het werk klaar. Na overleg met de Nationale Raad voor Liturgie werd besloten het Hymnarium bij het directorium van 2023-2024 het licht te doen zien.

En zo ligt er nu een uitgewerkt Hymnarium, met alle hymnen uit het Getijdenboek

en de latere aanvullingen. Gekozen is zoals gezegd voor het melodieschema van Woord en Toon.

Een aantal wetenswaardigheden willen we hier graag de revue laten passeren. Soms stammen de melodieën letterlijk uit het gregoriaanse hymnerepertoire. Als het om syllabische melodieën gaat, kan dat doorgaans goed. Moeilijker wordt het bij oligotonische en melismatische melodieën. Bij gebrek aan beter werd de vastenhymne 'O goederentieren Schepper hoor' gezongen op 'Audi benigne Conditor'. Weliswaar was de Nederlandse versie ietwat 'entkoloriseerd', maar desalniettemin wrong het muzikale aanvoelen met Nederlands tekstaanvoelen. 'O-oh goe-de-her-tier-re-hen Schep-per hoor...!' Je stem moest wel behoorlijk geschoold zijn om dat muzikaal verantwoord neer te zetten. En ernaar moeten luisteren had iets van een vastenoffer. In lijn met de Duitse traditie werd de melodie ontdaan van de tweede noten, waardoor een stromende muzikale lijn de tekst tot waarachtig klinken wist te brengen (zie nr. 741 & 740). Hetzelfde is gebeurd met de kersthymne 'Christe redemptor omnium' en de vertaling 'Jezus die ons verlost en leidt' (zie nr. 732 & 731).

Voorts valt het op dat het aantal melodieën heel fors is uitgebreid. Hymnen kennen over het algemeen een schema van vier regels en acht lettergrepen per regel. Dan is het verleidelijk vaak dezelfde melodie te zingen. Maar het risico is dan ook dat vaak té vaak wordt. Nu wordt in het Hymnarium een rijk palet van mogelijkheden aangevoerd.

De Sutter en Weemaes pasten soms melodieën op details aan ten gunste van de tekstexpressie. In het Hymnarium is dat op een enkele plaats ook gebeurd. En nu het uitgegeven is blijkt dat het her en der nog wel wat meer had gemogen. Vergelijk bijvoorbeeld nr. 1691 met 717 en 727, telkens in de tweede regel. Het kan allebei, maar toegegeven: het kan de zanger ook op de zenuwen werken... En op een enkele plaats - maar dat hebben we bewust niet gedaan! - ben je geneigd de melodie aan te passen, omdat het muzikaal accent loodrecht tegenover het woordaccent staat. Zie bijvoorbeeld nr. 714, telkens de laatste regel. Maar goed, de zanger mag ook wel een uitdaging hebben desondanks toch de tekst te blijven zingen en niet louter de materiële melodie. Soms heeft een hymne een tweede melodie gekregen: dat heeft

te maken met gangbare melodieën die vaak voorkomen en goed passen. Zie bijvoorbeeld nr. 714, twee maal.

Tussen 1990 en 2024 zijn er meerdere hymnaria verschenen, ook in het Nederlands. Doorgaans zijn het dan particuliere initiatieven en heeft de componist zich aan totaal nieuw repertoire begeven. Dat maakt gebruik van het Getijdenboek er niet gemakkelijker op. Met deze 'traditionele' uitgave hopen SGV en NRL een dienst te kunnen bewijzen aan elke geloofsge-meenschap en bidder die met het Getijdengebed de uren van de dag heiligt.

Zoals boven gezegd danken we Frank Dupont het vele zetje. In een liturgische uitgave worden geen namen genoemd, vandaar dat zijn naam in het Hymnarium niet is opgenomen. Maar op deze plek is een hartelijk dank je wel op zijn plaats. Net als gepaste trots. Dat Frank nu Gods lof voorgoed mag zingen in de hemel. Onder-tussen zingen wij hier zijn zetje door...

Het boek is te bestellen bij de Nationale Raad voor Liturgie.

Ed Smeets

MUSCSCORE 4.2, GRATIS MUZIEKNOTATIESOFTWARE

Veel musici gebruiken voor het noteren van bladmuziek software. De namen van de softwarepakketten “Sibelius”, “Capella” en “Finale” zal velen bekend in de oren klinken. De vaak prijzige pakketten hebben vele mogelijkheden om eigen muzieknotatie te digitaliseren.

Je kunt deze muzieksoftware vergelijken met de mogelijkheden van bijvoorbeeld “Microsoft Office”. Sinds het bestaan van de betaalde software is er altijd een grote groep softwaremakers actief die vergelijkbare programma’s maakt maar dan gratis. Dit vooral vanuit de ideologie dat computers, software en het internet wereldwijd gebruikt moet kunnen worden als communicatie en innovatieplatform voor iedereen.

En vooral niet gecontroleerd dient te worden door machtige softwaregiganten die bepalen wat wel en niet kan. Deze ideologie is best wel bijzonder omdat het internet oorspronkelijk is ontwikkeld als militaire communicatietoepassing. Gratis software dus. We kennen allemaal het betaalde besturingssysteem “Windows”. De gratis tegenhanger is “Linux”.

Waarbij moet worden opgemerkt dat Linux inmiddels zo goed is geworden dat Windows onder de motorkap al lang gebruikt maakt van deze software. Hoe kan dat? Aan de grote gratis softwarepakketten werken heel veel mensen dagelijks mee om ze nog beter te maken. Dat noemen ze “open source” software. Zijn er problemen worden die altijd zeer snel op-

gelost. Dat is voor vele programmeurs een uitdaging en geen verdienmodel. Zo ging het ook met de muzieksoftware. Naast “Sibelius”, “Capella” en “Finale” ontstond MuseScore. Lang liep deze software achter op de grote namen maar nu met de laatste versie 4.2 hebben de makers een geweldig gratis muzieksoftwarepakket beschikbaar gesteld. Het pakket kan zich in gebruiksgemak meten met de zeer duur betaalde software.

Aan bijna alles is gedacht. En het programma is in de Nederlandse taal beschikbaar. In de kerstvakantie van 2023 heb ik het programma uitgebreid getest en ben tot de conclusie gekomen dat het voor mij tijd is om over te stappen van de wat oudere versie van “Finale” naar “MuseScore”. De installatie is gemakkelijk en snel, De gebruikersomgeving is zeer overzichtelijk en mooi vormgegeven. De meegeleverde instrumentklanken zijn uitstekend en als het allemaal nog realistischer moet klinken is er de mogelijkheden om software-instrumenten van derden toe te voegen. Het instellen van de geluidsbronnen was gemakkelijk en werkte meteen. De kracht van het pakket zit hem voor mij echter in het tot in detail kunnen noteren van (kerk) muziek.

Met maatstrepen, zonder maatstrepen, oude muziek, nieuwe muziek. Alles wat ik in de kerkmuziekpraktijk tegen kom kan ik met MuseScore 4.2 reproducen en weer opslaan en afdrukken als pdf, of zelfs laten horen als audiobestand. Natuurlijk zijn er naast bovenstaande bestandsformaten nog veel meer mogelijkheden om bestanden op te slaan of in te laden. Het is mogelijk om bestanden met andere muziekprogramma's uit te wisselen vanuit het zogenaamde MusicXML formaat. MuseScore had vroeger nog wel eens de neiging om te crashen.

Als dat nu gebeurt bestaat de mogelijkheid om de laatste sessie te herstellen. Bij Finale lukte mij dat bijvoorbeeld niet. Grafisch kan nu bijna alles in MuseScore aangepast worden. Lijnen, tekens, notenkoppen, onderlinge afstanden enz. Met behulp van internet en de uitgebreide handleidingen kon ik snel elk probleem oplossen. Zo kwam ik erachter dat de algemene opties zeer uitgebreid zijn en alles naar wens aanpasbaar is. De gebruikersinterface is standaard echter eenvoudig en overzichtelijk en het kost weinig moeite om snel aan de slag te kunnen. Muzieknoten invoeren doen we met de muis, of met toets combinaties, met een pianotoetsenbord op het computerscherm of met een echt midi-toetsenbord/instrument. Ook zijn er zogenaamde plug-ins te downloaden. Kleine programmatjes die een

extra toevoeging geven aan het hoofdprogramma. Zijn er dan geen enkele nadelen? Eigenlijk heb ik nog maar één wens. In de grote pakketten kun je een zogenaamd audiospoor toevoegen waarop je live geluid van een microfoon of instrument kunt invoegen. Deze functie heeft MuseScore (nog) niet. Maar niet getreurd want je kunt de muziek in MuseScore ook gewoon als audio opslaan en dan openen in het gratis audioprogramma "Audacity". Vervolgens voeg je een leeg spoor toe om op te nemen en voilà we kunnen weer vooruit!

Ik wens alle musici veel plezier met het werken in deze gratis software. Postscriptum. Dit artikel is geschreven met het gratis softwarepakket LibreOffice. De gratis vervanging van Microsoft Office.

Ad Voesten

Let op! Niet alle gratis software is veilig! Zorg voor een goede virusbeveiliging en download alleen van bekende en originele websites van de makers/uitgevers.

DO-UT-DES Muziekbladen

De afbeelding op de frontpagina komt uit een handschrift dat zich bevindt in de Stiftsbibliothek van St. Gallen: **Sang 542, Manfred Barbarini Lupus, vierstimmige Gesänge zu den Hochfesten des Jahres, 1562.**

Graag wil ik u er mee kennis laten maken. En als voorbeeld ga ik een van de gezangen reconstrueren. Het is een bijzonder handschrift:

- Opvallend groot is het formaat (53x39), het telt 796 bladzijden en het is ontstaan in 1562.
- De begaafde illuminator Caspar Härtli uit Lindau heeft dit handschrift voorzien van prachtige versieringen. Op vijf plaatsen zelfs tekeningen over de hele bladzijde. De frontpagina is daar een mooi voorbeeld van. De tekening bestaat uit drie delen.

Boven zien we links de opstandingsscène voor een grotachtig graf en rechts de drie Maria's met specerijen, op weg naar het graf.

In het **midden** staan links in hoefnagelschrift op een 5-lijnige notenbalk de melodieën van Alleluia en Laudate Dominum omnes gentes, (ps.117) en rechts Jonas, door de walvis naar buiten gegooid en Jonas aan de wal, dankend voor zijn redding.

Beneden links, de maaltijd in Emmaüs, in het midden de "Noli me tangere.." -scène en rechts de gang naar Emmaüs.

In alle afbeeldingen zien we als achtergrond een bergachtig landschap met de stad Jeruzalem.

- Van Manfred Barbarini Lupus zijn de vierstemmige gezangen, composities voor 17 feestofficies en 10 gezangen uit proprium en ordinarium.

Op de versozijde van de folio's bevinden zich de Discantus en de Tenor, op de rectozijde de Altus en Bassus (zie fol.4 en 5). Ze zijn uitbundig versierd met bloemenranken en vogels. Ik zie een roodborstje, een koolmees, groene specht, maar een echte vogelkenner zal nog veel andere vogels herkennen.

Uit het groot aantal gezangen koos ik voor de allereerste compositie: Een niet al te moeilijk gezang en naar mijn idee zeer goed bruikbaar in de liturgie: Sang 542, fol.3, 4, 5, 8, 9. Een feestelijk Paasgezag maar ook te zingen na de tweede lezing als blijde aankondiging van het Evangelie.

Hieronder volgt mijn opzet:

Alleluia, alleluia, alleluia. (gregoriaans antifoon van Paaszaterdag. GT.195) Deze melodie wijkt iets af van de Solesmes-versie, een latere variant. Antiphonar St. Peter, 2700 fol.632, Worcester fol.68, Einsiedeln 611, fol.89r, Sang.342 fol.192(marge) bevestigen deze melodie.

Laudate Dominum omnes gentes, gregoriaans, eerste vers-helft van psalm 117.

Laudate eum omnes populi.

4-st.zetting, tweede vers-helft van psalm 117.

Alleluia, alleluia, alleluia. gregoriaans, herhaling alleluia-antifoon.

Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto, 4-st.zetting.

Alleluia, alleluia, alleluia. gregoriaans, herhaling alleluia-antifoon.

Alleluia 4-st zetting. De c.f. in lange noten bevindt zich in de tenor.

Om een ritmisch probleem op te lossen heb ik in het *Laudate* en in het *Gloria* aan het einde een maatwisseling toegepast. Die staat niet in het origineel, maar ik vind het een goede oplossing.

Louis Krekelberg

Al-le-lú-ia, al-le-lú-ia, al-le-lú-ia.

Lau-da-te Dó-mi-num om-nes gen-tes.

Disc. Lau - da - te e - um o - mnes po - pu - li.

Altus Lau - da - te e - um o - mnes po - pu - li.

Tenor Lau - da - te e - um o - mnes po - pu - li.

Bas Lau - da - te e - um o - mnes po - pu - li. Lau -

Disc. Lau - da - te e - um o - mnes po - pu - li.

Altus Lau - da - te e - um o - mnes po - pu - li.

Tenor Lau - da - te e - um o - mnes po - pu - li.

Bas da - te e - um o - mnes po - pu - li.

Disc.
Glo - ri - a Pa - tri et Fi - li -

Altus
Glo - ri - a Pa - tri et Fi - li -

Tenor
Glo - ri - a Pa - tri et Fi - li -

Bas
Glo - ri - a Pa - tri et Fi - li -

Disc.
o, et spi - ri - tu - i san - cto.

Altus
o, et spi - ri - tu - i san - cto.

Tenor
o, et spi - ri - tu - i san - cto.

Bas
o, et spi - ri - tu - i san - cto.

Disc. Al - le lu ia, Al - le - lu - ia, Al -

Altus Al - le - lu - ia, Al - le lu - ia, Al - le - lu

Tenor Al - le - lu - ia, Al - le - lu -

Bas Al - le - lu - ia, Al - le - lu - ia, Al - le - lu -

6

Disc. le - lu - ia, Al - le - lu - ia.

Altus ia, Al - le - lu - ia, Al le-lu - ia.

Tenor ia, Al - le - lu - ia - - - -

Bas ia, Al - le - lu - ia, Al - le - lu - ia.

DUWEN & TREKKEN

Het bisdom bellen

Tussen twee boterhammen door (ja, het zijn zware tijden) belde een journalist van L1. Het was in de kersttijd en hij had inmiddels half muzikaal Limburg aan de telefoon gehad over de vraag waarom ondanks ontkerkelijkijking kerstconcerten zo immens populair bleven. Want dat zijn ze.

Na de elfde van de elfde kun je 's morgens, 's middags en 's avonds op verschillende plekken terecht. Allemaal koren, in feestelijk tenue, opgetuigd met de nodige kerstaccentjes aan het kostuum... als het concert zelf niet veel voorstelt kun je altijd nog ideeën opdoen voor de kerstboom thuis dit jaar.

Enfin, menigeen had hem aan de telefoon gezegd: Bel het bisdom, misschien dat Ed Smeets daar iets over kan zeggen. Over het waarom van de onvergankelijke populariteit van de kerstconcerten. Leuk natuurlijk, dat ze je weten te vinden. Ernstig natuurlijk, dat je wel een kerstconcert geeft, maar niet precies weet waarom en daarom moet doorverwijzen. Maar goed, dat is hetzelfde als met dopen. Mgr. Wiertz zei eens ooit: Je moet de ouders niet vragen waarom ze hun kindje laten dopen (als ze al...): meneer pastoor, daarom komen we juist naar u!

Dus: het bisdom bellen. Toen de journalist me dat zei, kwamen me meteen de woorden van een oude pastoor terug die me ooit als kapelaan op het hart drukte: 'Jong, wat er ook gebeurt, noooooit het bisdom bellen!' En als ik als vicaris zelf zie wat en wanneer er gebeld wordt: meestal als ergens iets uit de klauwen gelopen is en ze er zelf niet meer uitkomen, dan is het wel

handig wat ze in Roermond ervan zeggen. Voor de rest hanteert men graag het alom gangbare principe dat je beter vergeving achteraf kunt vragen dan toestemming vooraf.

Maar de vraag was dus waarom kerstmis en kerstconcerten zo immens populair blijven. We zetten kerstbomen op (vorig jaar stond de eerste al direct na Allerheiligen), we beginnen te decoreren of wat daar voor door gaat, draaien overal lampjes omheen en beginnen kerstliederen te zingen. Zoals Toon Hermans ooit: Stille nacht, heilige nacht, stille nacht, heilige nacht, stille stille en heilige nacht, heilige heilige stille nacht, stille en heilige nacht, heilige stille nacht'. Voor als je de tekst niet meer weet...

Voor wie iets beter is ingelicht: we vieren de geboorte van Jezus Christus in Bethlehem. Hij is God met ons, Hij is de Redder en Verlosser, die ons bij de hand neemt door het leven en ons thuis brengt, ons verzoent met zijn en onze Vader in de hemel. Kerstmis wordt pas vervuld met Pasen, maar zonder Kerstmis kan het nooit Pasen worden. Tegelijk heiligt God onze tijd en ons leven, door zelf onze geschiedenis binnen te stappen. En daarom heeft Kerstmis zowel voor de goed ingewijden als voor de wat meer onwetenden alles van doen met een aanvoelen van vrede, geborgenheid, saamhorigheid, perspectief, goddelijkheid ondanks alles, eeuwigheid. Aandacht, liefde, verstillingsdoorkruisen onze alledaagse problemen. Geboorte, verwondering, enthousiasme, nieuw leven, nieuw begin, ach het speelt allemaal mee. Naast het oudejaarsgevoel

dat behalve de belastingdienst en de accountancy toch ieder mens ergens raakt: het nieuwe jaar brengt ook nieuwe kansen met zich mee. En om dat allemaal een plek te geven hebben we symbolen nodig om dat geheim dat het leven in zich draagt te verwoorden en te verbeelden en te verklanken. En daarom die kerstconcerten. Noem er nog bij 'het kind in ons' en je hebt iedereen tuk. Kerstmis helpt ons om het allemaal te geloven, zelfs als we er niets van geloven...

Voor ons als zangers en actoren in de liturgie geldt dat we - aansluitend bij dat algemeen aanvoelen zoals hierboven gezegd - mogen vieren waar het ten diepste om gaat: God wordt mens opdat wij vergoddelijken. God schuift een stukje op op zijn troon om de mens een plaats te geven.

Ik zou die kerstconcerten omarmen. Zeker als je jezelf de kans gunt aan het begin of met een korte overweging juist dit mysterie te duiden en te verwoorden. Ik heb er in ieder geval alleen maar goede ervaringen mee: mensen horen graag - zeker als je het helder en kort en duidelijk verwoordt - waarom ze vanavond hier in dit concert zitten en dat het in dit concert en met heel kerstmis ook en juist over hen-zelf gaat, want ook voor hen, voor u en mij en voor ieder mens al dan niet van goede wil, is God gekomen. Je betaalt een tientje of wat dan ook om binnen te mogen, en je gaat met iets onbetaalbaar naar huis: Gods liefde en zijn goddelijke leven voor mij! Laat gaan, laat gaan!

Ed Smeets

OVERPEINZINGEN BIJ EEN UITVAART

De afgelopen maand januari stond voor mij in het teken van enkele begrafenissen die mij, en waarschijnlijk ook vele anderen, geraakt hebben. In een overvolle kathedraal namen we op 6 januari in een sobere, maar waardige en indrukwekkende eucharistieviering afscheid van onze oud-bisschop van Roermond, mgr. Harrie Smeets.

Twee weken later kwamen velen in de Munsterkerk bij elkaar om Frank Dupont, een trouwe medewerker van onze Sint-Gregoriusvereniging, de laatste eer te bewijzen.

Beide requiemmissen werden omlijst met prachtige orgelmuziek die ten gehore werd gebracht door Jean-Pierre Steijvers, en tevens werden beide diensten liturgisch ondersteund door mooie eeuwenoude gregoriaanse gezangen.

Die liturgie rondom een uitvaart is niet altijd hetzelfde geweest, het Tweede Vaticaans Concilie in de zestiger jaren van de vorige eeuw heeft voor een duidelijke verandering gezorgd. In gesprekken met geïnteresseerden en tijdens cursussen merk ik vaker op dat er bij diversen weinig bekend is over de achtergrond en zeggingskracht van liturgie en haar gezangen. Daarom wil ik nu graag iets over de geschiedenis van de uitvaartliturgie en over de inhoud van haar gezangen vertellen.

In de eerste eeuwen van het christendom werden mensen die aanhangers van Jezus waren, door de Romeinen gevangen genomen, en vaak gemarteld en gedood. De reden hiervoor was dat de vroege chris-

tenen zich niet schikten in de staatsgodsdienst.

Die houding werd als verraad beschouwd. Tijdens het bewind van keizer Nero ontstond er in het jaar 64 een enorme brand in Rome, daar gaf Nero de christenen de schuld van. Vele mannen en vrouwen liet hij ter dood brengen, omdat ze weigerden Romeinse goden respect te betonen. Christenen uit de gegoede klasse werden onthoofd.

Anderen werden gekruisigd, met teer overgoten en in brand gestoken, of voor de leeuwen geworpen. Gezien hun afschrikwekkende levenseinde is het niet verrassend dat martelaren later als heiligen werden herdacht. Hun botten werden als relikwieën bewaard en hun graven werden plaatsen van samenkomst waar gebeden werd.

De vroegchristelijke gedachte over de dood, beïnvloed door de joodse traditie, bestond er uit dat doden in een soort slaap rusten in hun graf, in afwachting van de wederkomst van Christus.

Daarbij werd toen niet zozeer gedacht aan een plaats, maar meer aan een toestand die gekarakteriseerd werd door rust

en vrede, bijvoorbeeld "in de schoot van Abraham". Deze gedachte komt duidelijk tot uitdrukking in de oudste teksten uit de gregoriaanse uitvaartliturgie, onder andere in het *Subvenite* (*Komt te hulp heiligen Gods...*).

De martelaren uit de eerste eeuwen hadden een directe garantie op het eeuwig leven!

Na de vervolgingen van christenen en na de bekering van keizer Constantijn de Grote in 313 werd het Christendom een staatsgodsdienst. Daardoor echter nam het vroeg-christelijke idealisme bij velen sterk af.

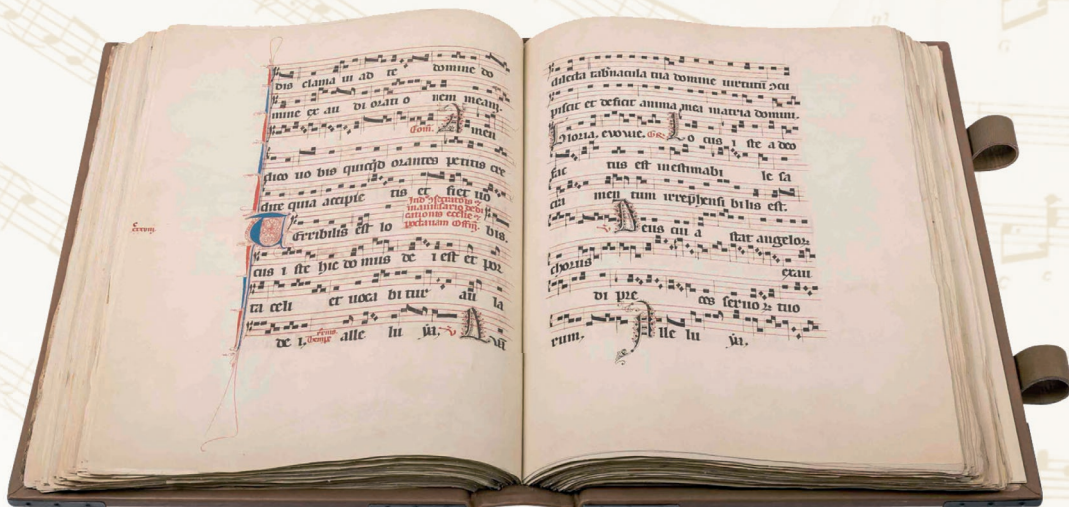
Zo kwam het dat Augustinus zich afvroeg of het wel zo vanzelfsprekend was dat elke gedoopte christen deel kon nemen aan het eeuwig leven, zoals tot nu toe aangenomen werd. Hij vond dat sommige zielen wel een tijd van loutering nodig hadden, voordat zij het waard zouden zijn om het

eeuwig leven binnen te gaan. Dat hield dus in dat er meteen na de dood een "oordeel" moest plaatsvinden.

Deze gedachte over zondigheid en oordeel won in het denken van de kerk gaandeweg steeds meer terrein: eerst in de kringen van geleerden en theologen, later ook onder de niet-geletterden. In de liturgie werd die gedachte opgenomen in een tekst die wij nu nog kennen, het *Libera me* uit de 9e eeuw: "Bevrijd mij, Heer, van de eeuwige dood op die vreeswekkende dag dat Gij de wereld zult oordelen...".

De angst voor dood en oordeel was dus al aanwezig, maar werd toch nog enigszins getemperd door de gedachte van bevrijding door de verlossing van Christus.

Die doodsangst, en daarmee de angst voor het Oordeel, werd steeds sterker door rampen die Europa in de Middeleeuwen troffen: oorlogen, overstromingen en branden in steden en dorpen, maar vooral

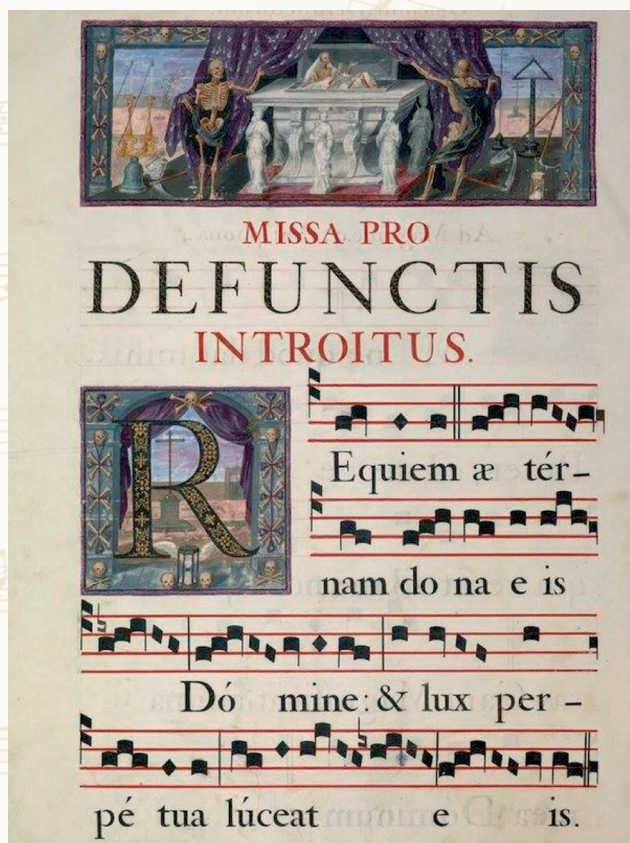

door rampzalige epidemieën waarvan de zwarte dood, de pest in de 14e eeuw, de ergste was. Zo'n 25 miljoen Europeanen stierven in die tijd aan de pest, één derde van de toenmalige Europese bevolking!

In de liturgie ging die angst voor het Oordeel een overheersende plaats innemen, niet alleen het éérste oordeel onmiddellijk na het sterven, maar vooral het láátste oordeel bij de wederkomst. Die angst kwam tot uitdrukking in het *Dies irae* = *Dag van de toorn, waarop het heelal tot stof zal vallen...* Dit middeleeuws gezang heeft de liturgie van de uitvaart tot aan het Tweede Vaticaans Concilie bepaald.

Een van de besluiten van Vaticanum II is dat ze de Paasgedachte, de "blijde boodschap van de verlossing", haar plaats in de uitvaartliturgie heeft teruggegeven, vandaar dat er tegenwoordig vaker het *Victimae Paschali laudes* gezongen wordt tijdens een uitvaart. Een bijkomend gevolg is, dat het *Dies irae* daarmee uit de uitvaartliturgie is verdwenen.

Deze eeuwenoude sequentie was en is zeer geliefd bij oudere kerkgangers, maar ook bij componisten! Het muzikale thema van dit gezang werd door Mozart, Verdi, Berlioz, Saint-Saëns, Mahler, Liszt en Rachmaninov gebruikt in hun composities.

MISSA PRO
DEFUNCTIS
INTROITUS.

R Equiem æ tér-
nam do na e is

Dó mine: & lux per -
pé tua lúceat e is.

De hierboven genoemde Paasgedachte is wezenlijk in de huidige uitvaartliturgie. Pasen kun je niet los zien van Goede Vrijdag. In de uitvaartliturgie is onze paasvreugde enigszins ingetogen, omdat we niet voorbij kunnen gaan aan het grote verdriet en de pijn van het lijden. Maar toch hebben verdriet en dood niet het laatste woord. Sterven mogen we zien als een doorgang (= *pèsach*), als een Pasen naar het nieuwe leven!

Als ik aan Pasen denk, dan denk ik aan 'licht'. De Paastijd, maar ook de Advent en Kersttijd, is doortrokken van een lichtthema. Dat zelfde 'licht' is tijdens een uitvaart een duidelijk thema. Daarom kan er in een sterke liturgische tijd zoals

Advent, Kerstmis en Paastijd, heel passend ook een gezang, afkomstig uit die sterke tijd, aan bod komen tijdens een begrafenismis. De traditionele gezangen tijdens een Requiemmis verwijzen namelijk ook naar dat licht!

In de introitus zingen we immers *...et lux perpetua luceat eis = en het eeuwige licht verlichte hen.* Ook in het offertorium komt dat 'licht' naar voren: *sed signifer sanctus Michael repraesentet eas in lucem sanctam, quam olim Abrahae promisisti et semini eius = maar moge de aanvoerder, de heilige Michael, hen binnenleiden in het heilige licht, dat Gij eertijds beloofd hebt aan Abraham en zijn nageslacht.* Overduidelijk en heel direct wordt het eeuwige licht opnieuw bezongen in de communio: *Lux aeterna luceat eis, Domine = Het eeuwige licht verlichte hen, Heer.*

De woorden van de introitus *Requiem aeternam* zijn al terug gevonden op een graf uit de 3e eeuw, dat toont aan dat deze woorden van Ezra al geliefd waren bij de vroege christenen in de oude Kerk. In die tijd bestond de gewoonte om veel kaarsen aan te steken bij een viering waarin dierbare doden herdacht werden. Die kaarsen moesten destijds niet alleen de ondergrondse grafkamers verlichten, ze waren ook een symbool van verlangen naar het licht van de *Sol iustitiae* (Zon van de gerechtigheid), die het vermogen bezit om

alle vlekken op een mensenziel weg te vagen en alle zonden te vergeven. In verbinding met die introitus-antifoon zingen we daarom aansluitend vol vertrouwen het psalmvers *Te decet hymnus, Deus, in Sion* (U, o God, komt een loflied toe in Sion!).

Het offertorium *Domine Iesu Christe* is een heel oud en eerbiedwaardig gebed en stamt waarschijnlijk uit de tijd dat er nog allerlei streek- of landgebonden muzikale gebruiken bestonden, de tijd vóórdat het Gregoriaans onder andere met de hulp

van Karel de Grote in een Romeins keurslijf werd gedwongen. Het gezang bezingt dat Christus, de koning van de glorie, die de heerschappij heeft over de dood, ons aan de eeuwige duisternis zal ontrukken. Vermoedelijk is het van Gallicaanse oorsprong.

De tekst van de communio *Lux aeterna* grijpt terug op de tekst van de introitus van de Mis der overledenen. In de communio komt de bede om eeuwig licht sterk naar voren, de melodie klinkt hier triomfantelijker dan in de introitus. Dat is volgens mij in overeenstemming met onze overtuiging dat de zielen van de overledenen het Rijk van licht en vrede worden binnengedragen. Die overtuiging klinkt ook door in het *In Paradisum*. Het communiegezag zingt vol hoop en blijdschap dat het eeuwige licht de overledenen samen met alle heiligen zal verlichten en dat de barmhartige God (*quia pius es*) hun de eeuwige rust mag geven.

Tijdens het uitdragen van de overledene zingen we het *In paradisum*, een beeldende en de dood overstijgende tekst uit de eerste eeuwen van het christendom.

Dit prachtige gezang voert de overledene op een eenvoudige en blijde manier naar het paradijs. De antifoon *In paradisum* is heel menselijk door zijn eenvoud en brengt ons op engelachtige wijze in

hemelse sferen. In de melodie valt een natuurlijke beklemtoning van de woordaccenten op. Het enige nadrukkelijke accent in dit gezang zien we op het woord *sanc-tam*, de *heilige* stad Jeruzalem, een mystieke omschrijving voor de hemel, het Rijk van licht en vrede.

Omdat we geloven dat leven sterker is dan de dood en geloven dat het licht de duisternis overwint, zijn we in januari in de kerk bij elkaar gekomen om afscheid te nemen van onze dierbare mgr. Harrie Smeets en Frank Dupont.

Daarom wil ik mijn overpeinzingen over requiemgezangen naar aanleiding van hun overlijden en uitvaart graag afsluiten met een kort gebed:

Goede God, eeuwig Licht dat ons voorgaat als onze weg door duisternis vervaagt, we weten niet goed hoe we met lijden moeten omgaan, maar we hebben wel respect voor de manier waarop mgr. Harrie Smeets en Frank Dupont met hun lijden zijn omgegaan.

Wij bidden U, neem hen bij U op in uw koninkrijk waar de nacht voorgoed wijkt voor het licht. Moge het zo zijn, voor nu en altijd.

Cyriel Tonnaer, februari 2024

JAARVERSLAG 2023

van de Sint-Gregoriusvereniging in het bisdom Roermond

1. Bestuur

De Algemene Vergadering werd in 2023 gevormd door de bisschoppelijk vicaris voor liturgie en kerkmuziek, de H.E.H. drs. E. Smeets, de Z.E.H. H. Notermans, secretaris, dhr. J. Sijstermans, penningmeester, dhr. J.P. Steijvers, dhr. C. Tonnaer, dhr. A. Voesten en dhr. D. Jansen. De vergaderingen van zowel het bestuur als de Algemene Vergadering werden genotuleerd door mevr. M. Verstappen. Het bestuur werd in 2023 gevormd door vicaris drs. E. Smeets, pastoor H. Notermans, secretaris en dhr. J. Sijstermans, penningmeester, en de heer A. Voesten, adviseur.

2. Secretariaat en documentatiecentrum

Het secretariaat maakte voor de huisvesting dankbaar gebruik van de door het bisdom beschikbaar gestelde locatie in een van de bisdomgebouwen aan de Swalmerstraat 100 te Roermond. De werkzaamheden op het secretariaat worden, onder verantwoordelijkheid van het bestuur, verricht door vrijwillige medewerkers: de heer J. Sijstermans, mevr. D. Houbiers, dhr. drs. J. Steenbrink, dhr. F. Dupont en mevr. M. Verstappen. Financieel administrateur van de SGV is dhr. H. Renkens uit Elsloo, die veelal van thuis uit de administratie behartigt, i.s.m. het bestuur.

In 2023 werden de volgende onderschei-

dingen verleend: 12 eretekenen in brons, 48 eretekenen in zilver, 45 eretekenen in goud, 1 eretekenen bijzondere verdiensten, 23 insignes voor 50 jaar, 3 insignes voor 55 jaar, 12 insignes voor 60 jaar, 23 erediploma's (met kaars).

In 2021 werd i.s.m. het acolietencollege van Sittard gewerkt aan het vervaardigen van nieuwe onderscheidingen voor misdienaars en acolieten, de zogenaamde St.-Tarcisiusmedaille, die vanaf 2022 aangeboden wordt. Van de medailles met lint voor misdienaars werden er 11 aangeboden, van de respectievelijke medailles voor acolieten in goud, goud/rood, goud/rood/wit: 6, 3, 2.

Binnen het secretariaat is tevens het documentatiecentrum gevestigd. Het centrum beschikt over een schat aan vocale en instrumentale muziekliteratuur. Het aantal beschikbare stukken is door het overdragen van koorarchieven verdubbeld van 5.000 naar 10.000. Dhr. J. Steenbrink behartigt dit documentatiecentrum. Een inventarisatie van de collectie werd online geplaatst en geactualiseerd.

3. Financiën

In 2023 werd weer een beroep gedaan op de kerkbesturen, kloosters en congregaties voor deelname aan de actie Caeciliadrieklank ter ondersteuning van de activiteiten

en werkzaamheden van de diocesane SGV. Het in stand houden van een ondersteunende organisatie voor de kerkmuziek (secretariaat, documentatiecentrum, communicatiemiddelen, studiedagen, cursuswerk) vraagt aanzienlijke financiële offers. Een financiële bijdrage van parochies, kloosters en congregaties is daarvoor onontbeerlijk. De richtlijn voor de actie Caeciliadrieklank is een bijdrage van € 3,- per koorzanger. In de opbrengsten is al jaren een sterk dalende lijn te zien vanwege het afnemend aantal koorzangers.

4. Relaties en communicatie

De voorzitter onderhield qualitate qua de contacten met de bisschop/diocesaan administrator en de staf van het bisdom. De voorzitter is ambtshalve ook verantwoordelijk voor de Dienst Liturgie en Kerkmuziek van het bisdom. Met de dienst Pers en Communicatie werd door het bestuur veelvuldig contact onderhouden. Van het digitale informatiebulletin van het bisdom 'Clavis' werd dankbaar gebruik gemaakt voor het publiceren van de SGV-activiteiten. Op verzoek werd vanuit het secretariaat of het bestuur op kerkmuzikaal gebied ondersteuning verleend aan kerk- en koorbesturen, koordirigenten, organisten en cantores. Met de Stichting Verbindend Netwerk Koorzang Limburg werd een hecht contact onderhouden. De voorzitter heeft zitting in het bestuur. VNK-L werkt tegenwoordig samen met de Stichting Klankkleur. In 2023 verscheen het verenigingsblad Koorgeleide twee maal. De re-

dactie bestond uit dhr. A. Voesten, hoofdredacteur, vicaris E. Smeets, redacteur en mevr. M. Verstappen, redactiemedewerster. Het blad kent een oplage van 1450. De SGV-Roermond meent middels het blad in een behoefte te voorzien. Gezien de sterk gestegen kosten is besloten het blad vanaf 2023 nog maar twee keer per jaar uit te brengen. De website www.sgv-roermond.nl werd beheerd door de webmaster, aangestuurd door het bestuur. De digitale nieuwsbrief bevat de meest actuele informatie op het gebied van de kerkmuziek in Limburg alsook informatie over de koren en kerkmuzikale activiteiten. De nieuwsbrief die thans wordt verspreid aan 1450 abonnees, wordt inhoudelijk beheerd door de voorzitter. De nieuwsbrief neemt veel informatie op en over van bevriende instellingen die navenante activiteiten organiseren.

5. Activiteiten

Onderzoek koorleiders Op verzoek van VNK-Limburg werd in het voorjaar onderzocht hoe het staat met het bestand dirigenten en koorleiders. Wie zijn ze, wat is hun achtergrond en leeftijd? Hoe denken ze zelf over de toekomst? Wat moet er gebeuren om de koorwereld ook op dit vlak te dienen? De resultaten liggen ter nadere bestudering voor.

Gezocht en gevonden In het voorjaar werd de lezingcyclus Gezocht en gevonden afgesloten in Venray, met aandacht ook voor kerkmuziek.

Korte cursus gregoriaans Bemelen Een achttiental cursisten nam deel aan deze vijf bijeenkomsten in Bemelen, o.l.v. Cyriel Tonnaer en Ed Smeets.

Gregoriaans begeleiden Een vijftal cursisten namen deel aan deze workshops in Susteren o.l.v. Jo Louppen.

Workshop directie De voorziene workshop is doorgeschoven naar begin 2024.

Stemvorming Koorkring Venray organiseerde voor de derde maal op rij een serie van vijf bijeenkomsten stemvorming o.l.v. Vincent Kusters. Een twintigtal zangers namen deel.

Zingeving en muziek Ad en Dominique Voesten hielden een inspirerende voordracht over Zingeving en muziek in Venray op 17 oktober 2023.

Leven met psalmen Samen met de Dienst Liturgie & kerkmuziek werden drie bijeenkomsten gehouden over de psalmen, in Gulpen en Venray, o.l.v. Ed Smeets.

Vormingsavonden lectoren Op verzoek werden drie vormingsavonden voor lectoren aangeboden in Gulpen, o.l.v. Ed Smeets.

Cantor cursus Er werd geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid een cantor cursus te volgen.

6. Besluit

De SGV heeft er zich aan gegeven enkele beleidslijnen uit te zetten in een aangepast beleidsplan (zie hiervoor onze site), teneinde ook in 2023 en erna dienstbaar te kunnen zijn aan de liturgie van de kerk en veel mensen veel zang- dan wel luistervreugde te kunnen bezorgen.

Een bijzonder woord van dank aan de vrijwilligers, kerkmusici en koorzangers die in de parochie regelmatig en vaak belangeloos hun medewerking verlenen. Tevens is een welgemeend woord van dank op zijn plaats aan de medewerkers op het secretariaat die geheel vrijwillig en pro Deo hun werk verrichten en op wie nimmer tevergeefs een beroep werd gedaan.

JUBILARISSEN

ONDERSCHIEDINGEN IN BRONS

Berg en Terblijt Parochie HH. Monulphus en Gondulphus, Mw. C. L. Örtye - L. Örtey. **Born** Parochie Maria Moeder van Barmhartigheid, Mw. E. Krekels - Mestrom, Mw. G. Janssen. **Eijgelshoven** Parochie St. Johannes de Doper, Mw. M. Doel - Gruben, Mw. A. v/d Brink - Weerts. **Geleen** Parochie HH. Marcellinus en Petrus, Mw. T. Zakarjan, Dhr. H. Spronken. **Mheer** Parochie H. Lambertus, Dhr. R. Kleijnen. **Maasbracht** Parochie H. Hart van Jezus, Dhr. J. Hannen. **Nieuwenhagerheide** Parochie H. Hart van Jezus, Dhr. J. Meens. **Valkenburg a/d Geul** Parochie HH Nicolaas & Barbara, Mw. Z. Duijkers. **Vredepeel** Rectoraat OLV Koningin van de Vrede, Mw. N. Botden-Classens, Mw. J. Claessen. **Wijnandsrade** Parochie H. Stefanus, Mw. B. Pluijmen - Geraeds.

ONDERSCHIEDINGEN IN ZILVER

Brunssum Parochie Sint Martinus, Dhr. J. Arets. **Echt** Parochie Onze Lieve Vrouw Onbevlekt Ontvangen, Dhr. P. Peters. **Eys** Parochie H. Agatha, Dhr. G. Hermans. **Geleen** Parochie HH. Marcellinus en Petrus, Dhr. E. Daamen. **Heythuysen** Parochie H. Nicolaas, Dhr. P. Knippenberg, Mw. C. Reuser, Dhr. M. Kierkels, Dhr. J. Slots, Em. Past. H. Jorissen, Dhr. P. Jacobs, Dhr. C. Schutgens, Dhr. P. Huijsmans. **Holtum** Parochie H. Catharina, Mw. R. Claus - Eijkenboom. **Hulsberg** Parochie van de H. Clemens, Dhr. P. Koonen. **Horn** Parochie St. Martinus, Mw. M. Willems - Cox. **Herkenbosch** Parochie H. Bastianus, Mw. N. Kolk - Andringa. **Kerkrade** Parochie St. Jozef, Mw. L. Paffen - Kochen. **Kerkrade** Parochie St. Lambertus, Dhr. J. Huppertz. **Maasbree** Parochie H. Aldegundis, Mw. H. Peeters - Coumans. **Maastricht** St Pieter op de Berg, Dhr. H. Limpens. **Maastricht** Parochie O.L.Vrouw Tenhemelopneming, Mw. M. Van Ditzhuijzen, Dhr. H. Adriaens, Dhr. L. Van der Helden, Dhr. P. Hupperets, Mw. M. Bombaïj. **Meerssen** Parochie St. Joseph Arbeider, Dhr. A. van Gils, Mw. T. Ramakers. **Meerssen** Parochie H. Bartholomeus, Mw. S. Muijtjens. **Montfort** Parochie H. Catharina, Dhr. T. Wolters. **Nieuwstad** Parochie H. Johannes de Doper, Mw. Y. Bessems - Henssen. **Nijswiller** Parochie H. Dionysius, Mw. M. Hendriks - Vluggen. **Nuth** Parochie van de H. Bavo, Dhr. W. Maas, Dhr. J. Verbruggen. **Nieuwenhagerheide** Parochie H. Hart van Jezus, Mw. T. Os-Bonten. **Schimmert** Parochie Sint Remigius, Dhr. H. Bertholet. **Schinnen** Parochie H. Lambertus, Mw. M. Engstfeld - Douven. **Simpelveld** Parochiefederatie De Pelgrim, Mw. I. Lansink - Henstra. **Sittard** Parochie H. Hart van Jezus, Mw. J. Heijnen - Wagemans. **Spaubeek** Parochie H. Laurentius, Mw. R. Pruppers. **Vaesrade** Parochie H. Servatius, Mw. M. Hendriks - Knoren. **Venlo** Parochie H. Martinus, Mw. I. Kuypers, Mw. H. van Buuren, Tiny Stroeken. **Weert** Parochie HH. Hieronymus en Antonius, Mw. H. Broods - Saes, Mw. N. Reinders - Idem, Mw. M. Greijmans - Niessen. **Wijnandsrade** Parochie H. Stefanus, Dhr. S. van Kempen

ONDERSCHIEDINGEN IN GOUD

Amby-Maastricht Parochie H. Walburga, Dhr. L. Helmig. **Baarlo** Parochie St. Petrus, Dhr. J. Janssen, Dhr. P. Penders. **Born** Parochie Maria Moeder van Barmhartigheid, Mw. A. Niessen. **Beek** Parochiefederatie Genhout-Hulsberg-Schimmert, Dhr. J. van Oss. **Buggenum** Parochie H. Aldegundis, Mw. M. Lipsen

- Scheren, Mw. E. Briels - Verhaa. **Echt** Parochie O.L. Vrouw Onbevlekt Ontvangen, Mw. T. Bouwels
Einighausen Parochie O.L. Vrouw Tenhemelopneming, Mw. A. Knobben - Rademakers. **Eys** Parochie
H. Agatha, Dhr. A. Broers. **Kerkrade** Parochie St. Lambertus, Dhr. J. Dohmen, Dhr. P. Hensgens.
Herkenbosch Parochie H. Bastianus, Mw. P. Moors - Peurteners, Mw. E. Op het Veld. **Heythuysen**
Parochie H. Nicolaas, Mw. M. Berben - Seems. **Hulsberg** Parochie H. Clemens, Mw. M. Erkens. **Geleen**
Parochie HH. Marcellinus en Petrus, Mw. H. Pernot - Geelen. **Kerkrade** Parochie St. Jozef, Mw. M. Janssen
- Schols. **Maasbracht** Parochie H. Martinus, Mw. E. Bonné - Bongaerts. **Maastricht** Parochie O.L. Vrouw
Tenhemelopneming, Dhr. M. Frissen. **Meerssen** Parochie St. Joseph Arbeider, Dhr. J. Stevens. **Meerssen**
Parochie H. Bartholomeus, Mw. E. Verleisdonk - Janssen. **Melick** Parochie H. Andreas, Dhr. J. Cruchten.
Montfort Parochie H. Catharina, Mw. B. Vandenboom - Nicolaas. **Mook** Parochie Sint Anthonius Abt,
Dhr. J. Kok, Dhr. S. Oudheusden. **Noorbeek** Parochie H. Brigida, Mw. A. Wyers - Simonis. **Nieuwenhagen**
Parochie O.L. Vrouw Hulp der Christenen, Mw. M. Kessels - Vaessen. **Nieuwstad** Parochie H. Johannes de
Doper, Dhr. J. Coenen. **Nuth** Parochie van de H. Bavo, Mw. L. Collaris - Jacobs. **Ransdaal** Parochie H.
Theresia van het Kind Jezus, Mw. T. Hanssen. **Roermond** Parochie St. Michael, Dhr. J. Simons. **Schimmert**
Parochie Sint Remigius, Dhr. F. Schiffelers, Mw. P. Custers - Coumans. **Schinnen** Parochie H. Lambertus,
Dhr. H. Minartz. **Stramproy** Parochie Willibrordus, Mw. A. Schonkeren - Snijders. **Tegelen** Parochie H.
Martinus, Mw. M. Mommaas. **Venlo** Parochie H. Martinus, Dhr. J. Langeslag. **Voerendaal** Parochie St.
Laurentius, Mw. M. Stoffels - Paas, Mw. H. Crijns - Paas. **Wijnandsrade** Parochie H. Stefanus, Mw. M. Stals
- Janssen. **Weert** Parochie H. Cornelius, Mw. M. Boonen - Van Dael, Dhr. J. Breukers, Dhr. H. Breukers.

INSIGNES

Asselt Parochie Dionysius Me, A. Vintcent (50 jaar). **Beek** Parochiefederatie Genhout-Hulsberg-
Schimmert, Mw. T. Gelissen - Gelissen (60 jaar). **Bemelen** Parochie H. Laurentius, Dhr. J. Kerckhoffs (50
jaar) Dhr. F.M. Huijnen (60 Jaar). **Berg en Terblijt** Parochie HH. Monulphus en Gondulphus, Mw. T. Lahaije
- Ramakers (60 jaar). **Buggenum** Parochie H. Aldegundis, Mw. T. Wijers - Kuipers (50 jaar). **Einighausen**
Parochie O.L. Vrouw Tenhemelopneming, Mw. A. Knobben - Rademakers (50 jaar). **Eys** Parochie H.
Agatha, Dhr. T. Dahlmans (60 jaar). **Grevenbricht** Parochie Maria Moeder van Barmhartigheid, Mw.
A. Daemen - Lemmens (50 Jaar), Mw. M. Dieteren - Spee (50 jaar). **Heel** Parochie H. Stefanus, Dhr.
J. Scheepers (70 jaar). **Hoensbroek** Parochie H. Johannes Evangelist, Dhr. L. Adams (50 jaar), Dhr. E.
Custers (60 jaar). **Hulsberg** Parochie H. Clemens, Mw. M. Erkens (50 jaar), Dhr. H. Bemelmans (75 jaar).
Kerkrade Parochie St. Lambertus, Dhr. J. Douven (60 jaar). **Linne** Parochie H. Marinus, Dhr. R. Theunissen
(50 jaar), Dhr. J. Van Erdewijk (50 jaar). **Maasbracht** Parochie H. Martinus, Mw. G. Wilms - Wilms (60
jaar). **Maasbracht** Parochie H. Hart van Jezus, Mw. T. Kolgen - Linssen (50 jaar). **Maastricht** St Pieter op
de Berg, Dhr. J. Erckens (50 jaar). **Maastricht** Parochie O.L. Vrouw Tenhemelopneming, Mw. J. Costongs
(50 jaar). **Maastricht** Parochie HH. Petrus en Paulus, Dhr. H. Boetsen (60 jaar), Mw. Zr. M. Fiddelaers (50
jaar). **Meerssen** Parochie St. Joseph Arbeider, Dhr. J. Penners (50 jaar), Mw. G. Van den Hout - Ramakers
(55 jaar), Mw. L. Ramakers - Peters (55 jaar), Dhr. B. Penners (55 Jaar). **Meijel** Parochie Sint Nicolaas, Mw.
S. Strijbos - Feller (50 jaar). **Melick** Parochie H. Andreas, Dhr. W. Huskens (60 Jaar). **Mheer** Parochie H.
Lambertus, Dhr. J. Hermans (60 jaar), Dhr. F. Dobbelsstein (50 Jaar). **Ransdaal** Parochie H. Theresia van
het Kind Jezus, Mw. L. Blezer (50 jaar), Mw. M. Kamps (50 jaar). **Siebengewald** Parochie Sint Jozef, Mw. H.
Ruhl - Herman (60 jaar). **Schimmert** Parochie Sint Remigius, Mw. L. Bouwens - Kerckhoffs (50 jaar), Mw.

R. Souren - Savelsberg (50 jaar), Mw. B. Eijssen - Honders (60 jaar), Mw. F. Leenders - Eijssen (60 jaar), Dhr. G. Eijssen (70 jaar). **Ubachsberg Parochie H. Bernardus**, Mw. L. Hamers - Willems (kaars). **Vaesrade Parochie H. Servatius**, Mw. E. Zegers - Bodelier (50 jaar). **Valkenburg a/d Geul Parochie HH Nicolaas & Barbara / O.L.Vrouw v. Alt.Bijstand**, Mw. M. Hoen (50 jaar). **Venray Parochie Sint Oda**, Mw. M. Marcellis - Janssen (kaars), Mw. T. Rongen - Pouwels (Kaars), Mw. J. Janssen - Janssen (50 jaar). **Voerendaal Parochie St. Laurentius**, Mw. W. Steinschuld - Koonen (50 Jaar). **Vijlen Parochie St. Martinus**, Mw. G. Prumpeler - Janssen (60 Jaar). **Wijnandsrade Parochie H. Stefanus**, Dhr. W. Engelen (60 jaar).

Het diocesaan bestuur wenst alle vermelde koorzangers van harte proficiat met de hun toegekende onderscheidingen vanwege hun kerkmuzikale trouw aan de lofzang Gods.

OOSTERHUIS IN WITTEM

Een middag rond de liederen van Oosterhuis

In april a.s. is het een jaar geleden dat Huub Oosterhuis is overleden. Aan de hand van zijn liederen gaat Jeroen de Wit op zoek naar de betekenis van deze lieddichter voor de liturgie van de christelijke kerken wereldwijd.

Waarin ligt zijn vernieuwende kracht na de vernieuwingen van het Tweede Vaticaans Concilie? Enerzijds in de eigentijdse verstaanbare taal die zo verfrissend is vergeleken met de Romeinse gebeden vertaald uit het Latijn. Anderzijds in zijn nabije godsbeeld dat een verademing is na het vertrouwde maar niet meer geliefde beeld van de almachtige man met de lange baard in de hemel. Zijn gebeden passeren de revue. Maar natuurlijk gaan we (met pianobegeleiding van Jos Beunders) vooral veel liederen zingen. Tegen de klippen op,

zoals de titel van een artikel van hem het aanduidde. Sommige liederen beluisteren we in hun rake meerstemmigheid. Kom dus luisteren en zingen tegen de klippen op!

Jeroen de Wit is theoloog met specialisatie liturgie en kerkmuziek. Hij was tot zijn pensionering pastor van Klooster Wittem. Hij maakte de laatste jaren besprekingen van de liederen van Oosterhuis voor www.liedboekcompendium.nl. Jos Beunders is pianist te Borne (Overijssel) en onder meer pianist van het Twents Liturgiekoor.

Datum & tijd: **vrijdag 5 april 2024**

van 13.30 tot 16.30 uur

Plaats: Klooster Wittem (Scala)

Halverwege koffie/theepauze

Toegang: €7,50.

Aanmelden: via receptie Klooster Wittem
043 - 450 17 41

KOORSECRETARIS - DIRIGENT - ORGANIST

- Aan alle parochiegeestelijken wordt één exemplaar van 'Koorgeleide' toegezonden.
- Elke koorsecretaris in de parochies ontvangt eveneens één exemplaar om dit binnen het koor te laten rouleren. **Mocht de adressering van het koorsecretariaat niet (meer) juist zijn, gelieve dit dan z.s.m. te melden aan sgv.onderscheidingen@gmail.com En anders per post: SGV in het bisdom Roermond, t.a.v. Jos Sijtermans, postbus 470, 6040 AL Roermond.**
- Een persoonlijk abonnement is mogelijk door € 10,- per jaar over te maken op ons banknummer (zie onder).

LEDEN VAN DE ALGEMENE VERGADERING VAN DE SINT-GREGORIUSVERENIGING IN HET BISDOM ROERMOND

Vicaris Drs. E. Smeets pr., voorzitter

Eindstraat 6, 5801 CR Venray (0478 - 550 740) (voorzitter@sgv-roermond.nl)

Dhr. Efrem Verleng, secretaris

Geldersestraat 37, 6136 AS Sittard (06 - 305 677 74) (secretaris@sgv-roermond.nl)

Jos Sijtermans, penningmeester

Ir Lelystraat 180, 6419 XV Heerlen (06 - 109 215 45)

D. Jansen, Hoogstraat 11, 6017 AP Thorn (0475 - 562 187)

J. Steijvers, Aldenhoven 28, 6093 HB Heythuysen (0475 - 496 456)

C. Tonnaer, Arlo 32, 6041 CJ Roermond (0475 - 582 276)

A. Voesten, Molenstraat 7, 5975 AE Sevenum (077 - 366 24 79)

Sint-Gregoriusvereniging in het bisdom Roermond (SGV)

Postadres: Postbus 470, 6040 AL Roermond
(ook voor het aanvragen van onderscheidingen)

Bezoekadres: Swalmerstraat 100, 6041 CZ Roermond
(secretariaat en documentatiecentrum te bezoeken, cq. telefonisch te bereiken op: **maandag-, woensdag- en vrijdagmorgen van 10.00 tot 12.00 uur**)

Website: www.sgv-roermond.nl

E-mailadres: secretaris@sgv-roermond.nl

Telefoon: 0475 - 386 725

Bankrelatie: ABN Amro NL45ABNA0229852599
t.n.v. 'Sint-Gregoriusvereniging, postbus 470, 6040 AL Roermond'